

NIEUWSBRIEF

STICHTING BEHOUD JOODSE BEGRAAFPLAATS OISTERWIJK

Beste lezer,

Nieuwsbrief nummer 3 heeft vier grote onderwerpen.

Op 12 maart 2026 wordt in Oisterwijk op basis van het dagboek van Helga Deen een bijzonder toneelstuk opgevoerd. De 18-jarige Helga Deen is in 1943 in Sobibor vermoord. Vier generaties voorouders van Helga liggen in Oisterwijk begraven.

Jaarlijks worden vele groepen rondgeleid op de begraafplaats. Helène Groenland, een van de gidsen, vertelt hierover.

Een eeuwenoud "Pinkas en Memorboek" van de vroegere joodse gemeenschap in Oisterwijk is in het Nederlands vertaald. Wat er in dit unieke document te lezen is, wordt nader toegelicht.

Dit jaar zijn alle graf-en gedenkstenen uitgebreid en systematisch geïnventariseerd. Bij de belangrijkste kenmerken wordt stilgestaan. Ook de conditie en onderhoudsstaat van de stenen is in kaart gebracht. Hierover wordt verslag gedaan.

Een bijzonder toneelstuk

Sabine Maes, Joris Donders, Eva Emmen en William van Dijk brengen het verhaal van Helga Deen met een toneelvoorstelling voor het voetlicht. Vier generatie voorouders van Helga liggen in Oisterwijk op de joodse begraafplaats begraven.

Uitgave van de Stichting Behoud Joodse Begraafplaats Oisterwijk

Jaargang 2025 nummer 3

Deze digitale nieuwsbrief wordt verzonden aan vrienden, burens, vrijwilligers, scholen en andere belangstellenden.

Website van de Joodse begraafplaats

<https://www.jb-oisterwijk.nl/>

info@jb-Oisterwijk.nl

Secretaris

Pater van den Elsenstraat 18
5062 CX Oisterwijk

Vrienden van de Stichting
Peter Slingerland,

penningmeester@jb-oisterwijk.nl

Rondleidingen Kees Welmers
06-55152675

Inhoud:

- Introductie
- Een bijzonder toneelstuk
- Helene Groenland aan het woord
- Pinkas en Memorboek
- Grafstenen op de begraafplaats
- Bezoekers
- Vriend worden
- Openstelling en rondleidingen
- Nieuws

Een indringende voorstelling gebaseerd op het dagboek en de brieven van deze jonge Joodse vrouw tijdens WO2. In 2007 verschijnt onder redactie van het Regionaal Archief Tilburg het boek 'Dit is om nooit meer te vergeten, dagboek en brieven van Helga Deen – 1943.' Deze uitgave schetst een beeld van de 18-jarige joodse scholiere en haar kortstondige liefdesrelatie met de Tilburgse kunstschilder in spe Kees van den Berg. Het gezin ontvluchtte Duitsland bij de opkomst van het nationaalsocialisme in 1933 en zocht een veilig heenkomen bij familie in Tilburg. De voorstelling vertelt over de laatste periode van het leven van Helga Deen. Via herinneringen, gedachten en dromen voltrekt zich in spel en lied de tragische geschiedenis van 'de Tilburgse Anne Frank'. Helga Deen gaat over hoop, verlangen en de kracht van liefde, want: 'Als je niet liefhebt, is je geluk weg en ben je zelf weg. Door lief te hebben is er hoop. H.D.'

In april 2025 is het dagboek van Helga Deen toegevoegd aan de UNESCO lijst van documentair erfgoed, de Nederlandse Memory of the World lijst. Een bevestiging van de grote historische waarde van haar authentieke dagboek.

Helga Deen kwam vaak in Oisterwijk. Ze was bevriend met Hanneke Gerritsen uit Oisterwijk en ging met haar en vrienden vaak wandelen bij het Belversven. Haar grootouders en drie geslachten daarvoor liggen begraven in Oisterwijk op de joodse begraafplaats. Helga is met haar broertje Klaus en haar ouders vermoord in Sobibor op 16 juli 1943.

Tickets á € 15,= inclusief een drankje na afloop zijn verkrijgbaar via de website: www.tiliander.com
Datum 12 maart 2026 om 20.00uur

Helène Groenland aan het woord

"In 2007 breng ik samen met mijn collega-stadsgidsen een bezoek aan de joodse begraafplaats. We worden hartelijk ontvangen door Marijke Wagenaar van Oss. Ze is bestuurslid van de Vereniging Israëlitische begraafplaats Oisterwijk. We zijn onder de indruk. Niet verwacht dat er zoveel te vertellen en te zien is. Het is een prachtige cultuur-historische plek. Dit moeten meer Oisterwijkers kunnen zien. Een rondleiding misschien? Dan gaat het bekende balletje rollen. We krijgen toestemming.

We gaan op zoek naar informatie. Het resultaat is een interessante anderhalfuur-durende rondleiding. Maar zullen er wel bezoekers komen? De belangstelling voor de eerste rondleiding op 20 mei 2007 is veelbelovend. Wie zijn de bezoekers? Eerst veel Oisterwijkers. Mensen die er dagelijks langs fietsen op weg naar hun werk in Moergestel of Tilburg. Eindelijk krijgen ze de gelegenheid om eens achter die muur te kijken.

Er komen daarna steeds meer mensen van buiten Oisterwijk. Een echtpaar uit Hilversum. Ze bezoeken begraafplaatsen, ook joodse, tijdens hun vakanties in binnen- en buitenland. Een joodse begraafplaats zo mooi en verzorgd hebben ze nog niet eerder gezien. Met enige trots vertel ik over de vrijwilligers die de begraafplaats onderhouden. Ik mag de complimenten in ontvangst nemen. Een jonge vrouw die al een paar jaar op zoek is naar het graf van een familielid. We hebben het snel gevonden. Een emotioneel geluksmomentje. Het raakt ook mijn andere gasten. Iemand geeft haar een knuffel.

Ik wandel met mijn gasten langs de grafstenen en heb mooie verhalen over het leven van bekende Oisterwijkse overleden joden. Er is regelmatig wel iemand die zich in de geschiedenis van de Joden heeft verdiept en mijn verhaal aanvult met nieuwe informatie. Daar leer ik dan ook weer van. Een echtpaar dat op visite is bij familie in Oisterwijk. Mijnheer is geboren in Israël en is joods. Hij is zeer

geïnteresseerd. Ik stel hem ook wat vragen, de rollen zijn even omgekeerd. De andere gasten luisteren geboeid mee.

Ik sluit mijn rondleiding af met het ontroerende vluchtverhaal van Bob en Ruth van Oss.

Twee geliefde Oisterwijkse Joden. Ze hadden een cafetaria in het centrum. Wie heeft er niet een frietje gegeten bij Judje van Oss (dat was zijn koosnaampje.) Het is even stil, je hoort de vogels fluiten, soms zie ik iemand een traan wegvegen. Ik bedank mijn gasten voor hun bezoek. Hebben jullie het naar je zin gehad? Zeker, prachtig, heel interessant. Dankjewel. Tevreden en voldaan gaan we naar huis. Het was weer een mooie zondagmorgen.”

Helène Groenland, gids.

Pinkas en Memorboek

De Stichting Behoud Joodse begraafplaats Oisterwijk is in het bezit van een Pinkas en Memorboek van de vroegere joodse gemeenschap in Oisterwijk. Het is de vertaling, waarvan het origineel ligt in de Bibliotheek Rosenthaliana te Amsterdam. Bibliotheek Rosenthaliana is één van de Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam en wordt beschouwd als een van de grootste joodse collecties in Europa. Het is opgenomen in het Nederlands Memory of the World Register. Het origineel is geschreven door de Oisterwijkse opperrabbijn Jakoetiel Zuskind Rofe, die er in het jaar 1764 aan begonnen is.

Jenneken Schouten in de Bibliotheek Rosenthaliana in Amsterdam.

Het is vertaald door Jenneken Schouten (1995, Rotterdam). Zij studeerde vanaf 2012 Hebreeuwse en Joodse studies in Leiden en Amsterdam. In 2019 is ze afgestudeerd met een scriptie over de Pinkas en het Memorboek uit Oisterwijk. Een bijzonder knappe prestatie.

Het zijn vier boekjes geschreven door 5 verschillende joodse mensen uit Oisterwijk in de Jiddische, Hebreeuwse en Aramese taal.

Voorafgaand aan de inhoud eerst even een kijkje hoe de Joden in Oisterwijk kwamen. In de eerste helft van de 18e eeuw vormt zich een Joodse gemeenschap in Oisterwijk. Er woonden reeds enkele Joodse gezinnen in Oisterwijk.

Maar ook leden van de Amsterdamse rayze chewre (reizigersvereniging) die gevormd werd door Joodse kooplieden, trokken als marskramer door Brabant en omgeving.

Ze hadden een synagoge uitrusting bij zich die ze overal op konden zetten en zo hun sabbat konden vieren. Zij reisden de jaarmarkten en kermissen af maar mochten zich vooral nergens definitief vestigen. Om de een of andere reden werd dat wel toegestaan in Oisterwijk. Zo groeide Oisterwijk uit tot de voornaamste Joodse gemeenschap in de regio. De rayze chewre besloot om een van de synagoge-interieurs vast in Oisterwijk te plaatsen, daarmee de basis creërend voor een stabiel joods leven.

Over deze nieuwe Joodse gemeenschap zijn we met name zo goed geïnformeerd door het bestaan van een viertal pinkasim (meervoud van Pinkas), die vrijwel vanaf het begin zijn bijgehouden. Slechts vier handschriften uit Oisterwijk resteren, vervaardigd tussen 1764 in 1868. Samen vormen ze een vrijwel doorlopende pinkas. De beste vertaling daarvan is de term 'protocolboek'.

‘Protocolboek’

Een pinkas is een soort protocolboek met richtlijnen voor de joodse gemeenschap. Protocollen voor bestuursverkiezingen, maar ook statuten, reglementen, lidmaatschapszaken, contributies, sancties en de organisatie van gezamenlijke voorzieningen. Protocolboek, maar sprekender is wellicht de omschrijving ‘papieren geheugen’. De inhoud is vaak verrassend en geeft onverwachte inkijkjes in lokaal joods leven. Dat varieert van contacten met de overheid over specifieke verboden voor joden tot een ruzie met de rabbijn of interne

straffen voor joden die het waagden niet-kosjer vlees te verkopen.

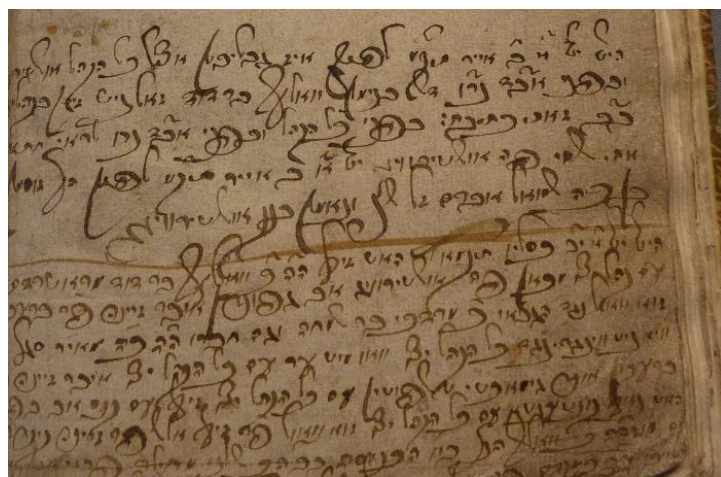
De Oisterwijkse pinkasien zijn extra interessant, omdat ze naast de gebruikelijke diverse feiten ook een overzicht van de lokale minhagiem bevatten: de religieuze gebruiken die specifiek zijn voor een lokale Joodse gemeenschap.

Hierin wordt bepaald wie opgeroepen mogen worden om de Tora te lezen in de synagoge - en in welke volgorde dat precies gebeurt. Ook wordt de juiste volgorde van de verplichte gebeden bepaald, de rol die bezoekers van elders vervullen, enzovoort.

Eens in de drie jaar kwamen de joodse gemeenschappen van Veghel, Schijndel, Waalwijk, Eindhoven en Oisterwijk bijeen. Ze overlegden over gemeenschappelijke belangen en stelden vast hoeveel elke gemeente bij moest dragen aan het salaris van de gezamenlijk aangestelde rabbijn. Een dergelijk regionaal verband, een Landjudenschaft, kwam in de Duitse landen veel voor, maar in de republiek der Zeven Verenigde Nederlanden is dit het enige bekende voorbeeld. Daarmee documenteren de pinkasien een uniek verschijnsel en laten goed het functioneren daarvan zien. De Joodse regels werden ook aan de lokale overheid gepresenteerd. Daardoor kregen ze een soort van juridische bekrachtiging. Dit zorgde er voor dat de leden zich ook aan de afspraken zouden houden.

Maar ook belastingheffing en namen van de joodse gemeenteleden en hun financiële bijdragen staan in de pinkasien vermeld. Dit is een belangrijke bron voor de sociaaleconomische geschiedenis van het lokale Joodse leven, omdat hierdoor zicht ontstaat op de welvaart onder Joden. Ook handig voor de armen- en ziekenzorg. En de zaken rond overlijden en begraven zijn eveneens in de pinkas omschreven (De begrafenis *chewre*.) Ook treffen we alle mogelijke informatie en regelingen rond religieuze voorzieningen aan in de pinkas. Dat loopt uiteen van de aanstelling en het functioneren van een rabbijn, het onderhoud van de synagoge, begraafplaats en het gebruik van het mikwe (ritueel bad), de organisatie van het Joodse onderwijs voor de kinderen en het toezicht op het kasjroet, het stelsel

van ritueel geoorloofd voedsel. De pinkas is bij uitstek een lokaal document, dat veel licht werpt op het functioneren van de plaatselijke Joodse gemeenschap. Wat de pinkasien van Oisterwijk zo bijzonder maakt, is dat nog twee elementen zijn toegevoegd, die in andere joodse gemeenten vaak als zelfstandige documenten circuleerden. Beide zijn nauw verbonden met de praktijk van het religieuze Joodse leven: de codificering van de minhagiem en het fungerende memoriebuch.

Een pagina uit de Oisterwijkse Pinkas

Minhagiem zijn de lokale religieuze gebruiken, die een belangrijke completering vormen op de meer formele en zakelijke takkanot. De minhagiem schrijven voor wanneer welke gebeden op welke wijze gezegd worden, wie welke erefuncties mag verrichten en hoe de rituelen precies zijn vormgegeven in de lokale Joodse gemeenschap van Oisterwijk.

De functie van de collectieve herinnering komt vooral tot uitdrukking in het eigen memoriebuch, een lijst met namen van joodse gemeenten die sinds de middeleeuwen slachtoffer waren van anti-joods geweld en van namen van rabbijnen en lokale joden die vanwege bijzondere prestaties herinnerd moesten worden. Eens per jaar, tijdens de treurdag Tisja be'Av, werd het memorboek voorgelezen.

In de Asjkenazische traditie nemen daarbij de Joodse gemeenschappen in het Rijnland die gedurende de Kruistochten werden uitgemoord, traditioneel een voorname plaats in. Oisterwijk maakt voluit deel van die traditie, maar besluit om niet alleen de

gemeenschappen in het Rijnland te vermelden, maar ook de Joodse gemeenschappen uit de Zuidelijke Nederlanden die tijdens de Middeleeuwen door vervolging ten onder gingen.

De nieuwe Joodse gemeenschap in Oisterwijk, grotendeels bestaande uit recente migranten uit Amsterdam en de Duitse landen, verschaft zichzelf zo een historisch geheugen en een verbeeld verleden dat teruggaat tot in de Middeleeuwen.

Pinkasien zijn nauw verbonden met de vorm van het Joodse leven in de vroegmoderne tijd. Joden maakten tot aan de 'Gelykstaat der Joden' in 1796 deel uit van een eigen 'Joodse Natie'. Die regelingen bepaalden welke Joden hier mochten wonen, welke beroepsgroepen voor hen openstonden en aan welke beperkingen zij onderhevig waren in het sociale domein. Ondertussen betekende dit ook dat alle

Vier exemplaren van de Oisterwijkse pinkas in de Bibliotheek Rosenthaliana in Amsterdam

Joden verplicht deel waren van de 'Joodse Natie' en daarmee onder de controle en het toezicht stonden van de parnasiem.

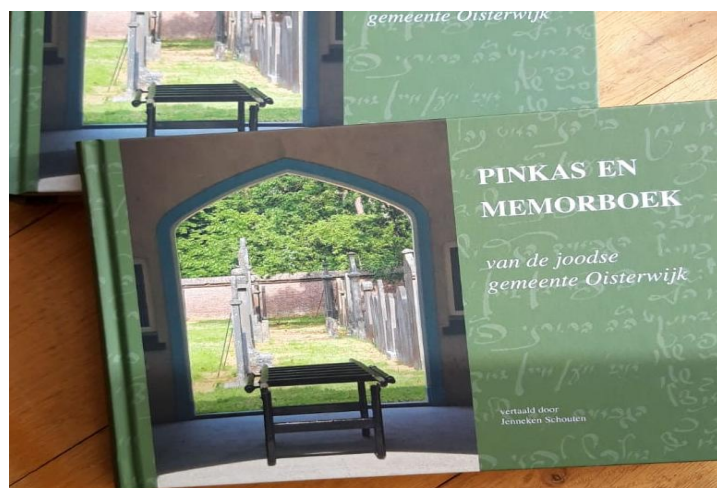
De pinkasien vormen de weerslag van dit vroegmoderne autonome en corporatieve Joodse leven. Zij maken inzichtelijk hoe de 'Joodse Natie' was georganiseerd, wie bestuurder of rabbijn kon worden en welke verkiezingsprocedures gehanteerd werden. Evenzo biedt het inzicht in de vigerende lidmaatschapsstructuren.

Zo hadden ook joodse gemeenten, inclusief Oisterwijk, een stelsel waarbij onderscheid gemaakt werd tussen baäle battiem – volledige leden – en

tosjaviem ('bijwoners', ingezetenen') en orechiam ('vreemdelingen'). Degenen uit de laatste twee categorieën konden, als ze genoeg geld bezaten, zich inkopen en zo het volledige lidmaatschap verwerven. In de pinkasien uit Oisterwijk is dat in bepaalde periodes nauwgezet geregistreerd.

De Oisterwijkse pinkasien verschaften een uniek inzicht in de breedte van de taken van de lokale Joodse gemeenschap. Het rabbinaat in Oisterwijk was geen full-time-positie. De eerste rabbijn, Jekoetiel Zuskind, was daarnaast arts. Dit was een verschijnsel dat zeker in de Middeleeuwen heel gebruikelijk was geworden. Hoe werd de totstandkoming van de gemeenschap bevorderd? Dat gebeurde allereerst door joden die langer dan vier weken in Oisterwijk verbleven, de kans te geven lid te worden. Wie lid was, betaalde contributie en mocht tot het bestuur toetreden. In totaal waren er vijf mannen die de belangrijkste beslissingen namen. Op brutaliteiten tegen hen stond een boete! Respect moest er uiteraard ook voor de eigen rabbijn zijn. Door het duidelijk vaststellen van de eigen minhagiem ontstond een duidelijk omlinjende lokale Joodse identiteit.

Wanneer de Oisterwijkse pinkasien en het memorboek precies in de collectie van de Bibliotheca Rosenthaliana terecht zijn gekomen is niet meer te achterhalen. Een journaal waar alle schenkingen en aankopen in werden opgeschreven, werd vanaf 1912 bijgehouden. Hierin staan de pinkasien en het memorboek helaas niet beschreven.

In dit artikel is gebruik gemaakt van bronnen van dr. Bart Wallet, Rachel Boertjes en Jenneken Schouten.

De uitgave van de Pinkas is nog in beperkte mate verkrijgbaar bij uitgeverij het Kwartier van Oisterwijk.
www.kwartiervanoisterwijk.nl

Grafstenen op de Joodse begraafplaats

Inleiding

Op de Joodse Begraafplaats in Oisterwijk staan of liggen 169 grafstenen en gedenkstenen.

Begin dit jaar zijn voor het eerst alle stenen geïnventariseerd en uitgebreid en systematisch in kaart gebracht. De grafstenen vertellen ons iets over de geschiedenis van de begraafplaats. Met deze inventarisatie hopen we deze geschiedenis beter te leren kennen. Een ander belangrijk doel van deze inventarisatie is om de conditie van de soms eeuwenoude stenen in kaart te brengen, zodat vervolgens gericht gewerkt kan worden aan behoud van de stenen door middel van onderhoud en restauratie. In dit artikel zullen we u hier meer over vertellen. We beginnen met de inventarisatie van de grafstenen waarin we meer te weten komen over allerlei kenmerken van deze grafstenen. Tot slot vertellen we over de in 2025 uitgevoerde werkzaamheden gericht op behoud en restauratie van de stenen.

Inventarisatie grafstenen

De belangrijkste functie van een grafsteen is het markeren van de plek waar de overledene begraven ligt. We weten dat de oudste graven op deze begraafplaats houten gedenktekens hadden. Deze markeringspunten zijn in de loop der eeuwen onder invloed van het weer vergaan. De oudste nog zichtbare grafsteen in Oisterwijk is van Jacob van den Meijdenberg en dateert uit 1802. Er is nog wel een ouder graf met een grafsteen (Mozes Deen, 1779), maar deze grafsteen is pas veel later geplaatst.

De grafstenen variëren qua formaat en vormgeving. De kleinste steen is van Jacob Hartog (50 x 38 cm) terwijl de grootste van Levie Gersons (350 x 120 cm) vele malen groter is.

De meeste grafstenen zijn gemaakt van Belgisch hardsteen. Vier stenen zijn van graniet en zeven van marmer.

Op Joodse begraafplaatsen kunnen we zowel staande als liggende grafstenen aantreffen. De staande grafstenen zien we bij de graven van Asjkenazische Joden, de van oorsprong Hoogduitse en Oost-Europese Joden. Liggende grafstenen markeren over het algemeen graven van Sefardische Joden, die oorspronkelijk vanuit Spanje en Portugal zijn gekomen. In Oisterwijk en omstreken woonden hoofdzakelijk Asjkenazische Joden. Daarom zien we vrijwel alleen maar staande grafstenen op de begraafplaats in Oisterwijk.

Zo'n 40 % van de grafstenen zijn enkelvoudige stenen. Dat wil zeggen dat de grafsteen uit één stuk steen bestaat. De overige stenen zijn samengestelde stenen. Zij zijn opgebouwd uit minimaal twee maar soms zelfs tien delen die door middel van metalen pinnen met elkaar verbonden zijn. Met name de grote grafmonumenten bestaan uit zes of meer onderdelen.

Samengesteld, uit zes delen bestaand graf monument

Het zijn vooral de teksten op de grafstenen die onze aandacht trekken. Bij de oudste stenen zijn deze teksten volledig in het Hebreeuws, de taal van de Joden. Vanaf 1839 zien we dat ook Nederlandse teksten op de grafstenen verschijnen, maar altijd in combinatie met Hebreeuws. Vanaf 1928 zien we stenen met een volledig Nederlandse tekst. De meeste stenen (133) hebben een combinatie van Hebreeuwse en Nederlandse teksten.

Op alle grafstenen staat de naam van de overledene vermeld. We komen veel dezelfde familienamen tegen. In de meeste gevallen leden van eenzelfde familie.

Achternaam	Aantal
Hartog	17
Gersons	12
Hakkert	9
Deen	8
Lion	7
Zeckendorf	7
De Jong	6
Van Oss	6
De Vries	5
Van den Meijdenberg	5

Ook de geboorte- en overlijdensdata op de stenen vallen op. Twee soorten jaartellingen worden toegepast: soms alleen de Joodse jaartelling en soms alleen 'onze' Gregoriaanse telling, maar meestal een combinatie van beide jaartellingen. In een volgende nieuwsbrief zullen we hier uitgebreider bij stil staan.

Behalve teksten zijn op sommige stenen ook symbolen afgebeeld. Zo zien we de Davidster als algemeen symbool van het Jodendom op meerdere stenen toegepast. Op een viertal stenen staan zegenende handen waarmee aangeduid wordt dat het een graf van een nakomeling van het priestergeslacht betreft. Negen stenen zijn versierd met een kan en een schaal. Dit symbool is gereserveerd voor mannelijke nakomelingen van de stam Levie. De Levieten dienden de priesters in de tempel in Jeruzalem.

Het instrumentarium van de Moheel staat afgebeeld op het graf van een ritueel besnijder. In Oisterwijk zijn dat de graven van Isaac Frank en van Samuel de Roos. In volgende afleveringen van deze Nieuwsbrief zullen we uitgebreider ingaan op deze symbolen.

Voor meer informatie over deze inventarisatie van de grafstenen verwijzen we naar onze website <https://www.jboisterwijk.nl/nl/begraafplaats/graven-d/>

Scheur en breuk

Onderhoud en restauratie

Eén van de doelen van de begin dit jaar uitgevoerde inventarisatie van de grafstenen is het in kaart brengen van de conditie en de onderhoudsstaat van de stenen met het oog op uit te voeren onderhouds- en restauratiewerkzaamheden.

Het weer en de tand des tijds hebben duidelijk hun sporen nagelaten op de eeuwenoude grafstenen. Veel stenen vertonen barsten, scheuren en breuken. Sommige onderdelen van stenen zitten los omdat de metalen pinnen die de onderdelen bij elkaar houden, doorgeroest zijn. Ook regen, wind en temperatuurverschillen hebben gezorgd voor slijtage van de stenen. Daarnaast zitten veel stenen onder de algen en groeien er mossen in barsten en scheuren. Kortom werk aan de winkel om de stenen zo goed mogelijk te conserveren en behouden voor de toekomst.

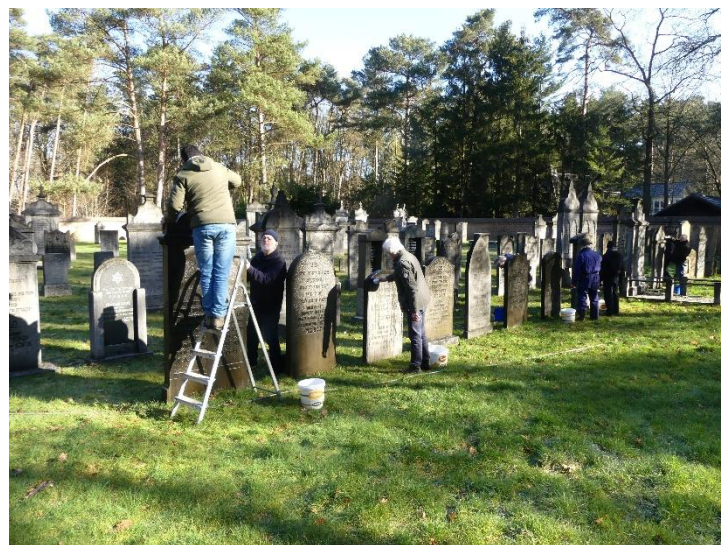
Vrijwilligers aan het werk.

Tijdens de NLdoet-dagen in maart is met hulp van vrijwilligers een begin gemaakt met de onderhoudswerkzaamheden. Alle 169 graf- en gedenkstenen zijn door deze vrijwilligers schoongemaakt, gewassen en ontdaan van oppervlakkig vuil. Algen en mossen laten zich met

een wasbeurt nauwelijks verwijderen van de stenen. In de maanden na NLdoet zijn de stenen door onze eigen vaste vrijwilligers behandeld met Biomix. Biomix is een biologisch middel waarmee de groene aanslag van algen en mossen op een veilige manier kan worden bestreden.

Enige tijd nadat de stenen met Biomix zijn behandeld, zijn de restanten van deze algen en mossen met een harde borstel van de stenen verdwenen. Met name de mossen in scheuren en barsten waren hardnekkig, maar zijn dankzij krachtig borstelen toch verwijderd.

Een aantal stenen moest echt gerestaureerd worden. Zij vertoonden breuken, of hadden loszittende onderdelen die gelijmd moesten worden. Scheuren en openingen in de stenen waarin water zich kon ophopen, zijn gedicht met kit.

Ook zijn de oppervlakten van de stenen die kwetsbaar zijn voor regenwater geïmpregneerd om ze zodoende te beschermen tegen binnendringend vocht.

Met de herfst/winter voor de deur zijn alle graf- en gedenkstenen nu schoongemaakt en beschermd tegen de weersinvloeden. Daarnaast zijn stenen met gebreken weer zo goed mogelijk hersteld.

Bezoekers 2025

In het afgelopen jaar hebben 602 personen de Joodse Begraafplaats bezocht. In 2023 en 2024 waren dit respectievelijk 466 en 834 mensen.

In de periode mei t/m september is de begraafplaats vrijdags open voor bezoekers. 160 mensen hebben dit jaar gebruik hiervan gemaakt. Tijdens maandelijkse rondleidingen en groepsrondleidingen op aanvraag hebben 260 mensen de begraafplaats bezocht, waaronder 107 basisschool leerlingen.

Tijdens de Open Monumentendag en de rondleidingen in het kader van de Maand van de Geschiedenis bezochten 101 personen de begraafplaats. Buiten de officiële openingstijden om, terwijl vrijwilligers werkzaamheden verrichtten, hebben 81 toevallige passanten een kijkje genomen.

De bezoekers doneerden dit jaar € 1039,45, een bedrag dat ten goede komt aan de noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden.

Vriend worden.

De Stichting Behoud Joodse Begraafplaats Oisterwijk is een vrijwilligersorganisatie die zich inzet voor de instandhouding en openstelling van deze monumentale begraafplaats. De stichting is onder meer afhankelijk van donaties, giften en opbrengsten van rondleidingen. Vrienden ondersteunen de

stichting hierbij financieel. Vanaf €25,00 per jaar wordt u al vriend. U kunt uw bijdrage over maken op Raborekening NL35 RABO 0144 0193 02 t.n.v. Stichting Behoud Joodse Begraafplaats Oisterwijk.

U kunt zich ook opgeven bij Peter Slingerland via penningmeester@jb-oisterwijk.nl

Openstelling en rondleidingen

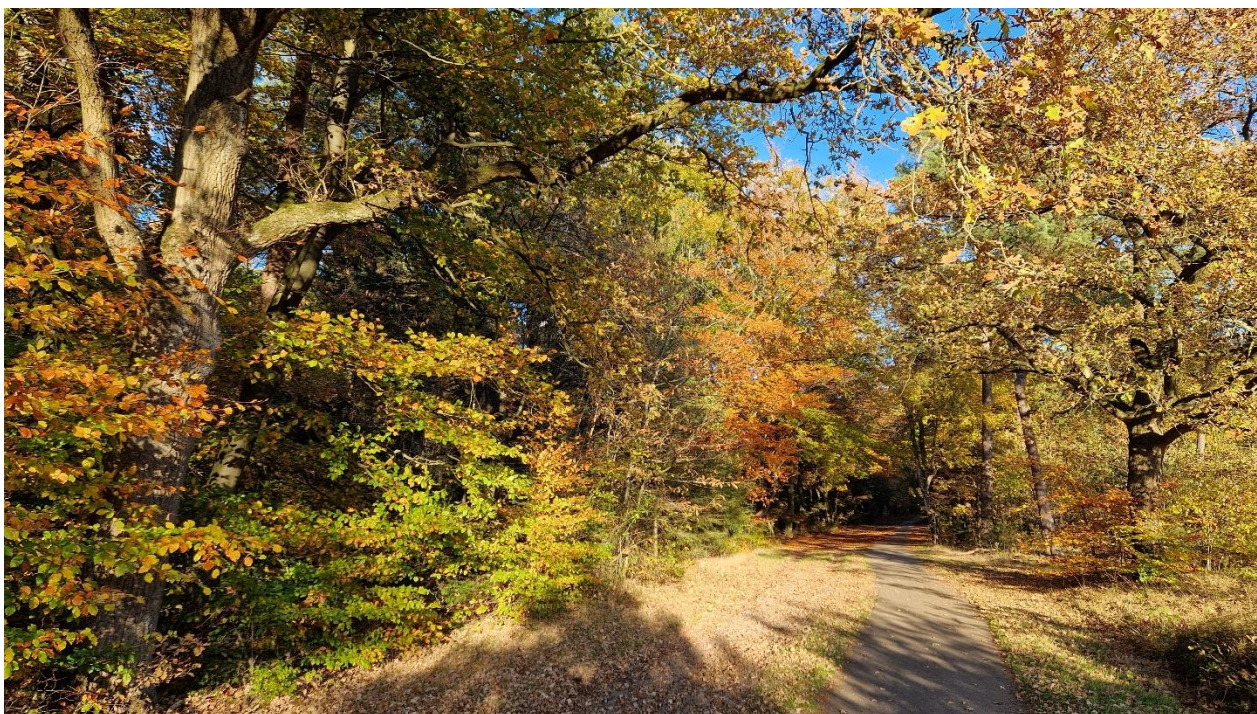
De begraafplaats aan de Hondsbegselaan in Oisterwijk is de komende maanden gesloten. Maar niet voor belangstellenden en familieleden. Even een telefoontje en er wordt een afspraak gemaakt. Dat geldt ook voor groepen. U bent van harte welkom.

Nieuws

Op de website www.jb-Oisterwijk.nl kunt u de vorige nieuwsbrieven nog eens bekijken. Ook is op de website nog meer nieuws te zien. Elke maand wordt een nieuwsitem in de schijnwerpers geplaatst.

In april 2026 verschijnt de volgende Nieuwsbrief.

Hartelijk dank voor uw belangstelling !!

Van Swinderenlaan Oisterwijk

Stelt u geen prijs op de nieuwsbrief stuur dan een mailtje naar info@jb-oisterwijk.nl

